

4. Обладает богатым опытом и профессиональными способностями. Но всегда стремится все решить самостоятельно, избегает лишних конфликтов с начальством. Не любит, когда мешают руководить людьми. Обладает чувством высокой ответственности и собственного достоинства.

Выводы. Практика показала эффективность ситуационных тестов в формировании у студентов навыков управленческого общения. Они повлияли на развитие интереса будущих специалистов гостинично-курортного дела к данной проблеме, способствовали овладению ими конкретными управленческими умениями. Поиск правильного ответа способствовал развитию у студентов творческого мышления, в частности таких его характеристик, как гибкость, альтернативность, динамизм. Использование ситуативных методов в системе подготовки будущих специалистов гостинично-курортного дела имеет большое практическое значение, так как заставляет преподавателей разрабатывать методический материал в системе педагогического взаимодействия “педагог – студент”.

Литература

1. Линн Ван Дер Васен. Гостиничный бизнес / Линн Ван Дер Васен. – Ростов н/Д : Фенікс, 2001. – 416 с.
2. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі : навч.-метод. посіб. для вузів / Л.Г. Лук'янова. – К. : Вища школа, 2008. – 720 с.
3. Франчайзинг у готельно-ресторанному бізнесі : навч. посіб. / [Г.Б. Мунін, Ю.О. Карягін, А.С. Артеменко, Ю.В. Кошиль ; за заг. ред. Л.С. Трофименко і О.О. Гаца]. – К. : Кондор, 2008. – 370 с.
4. Райли М. Управление персоналом в гостеприимстве : учеб. для студентов вузов : пер. с англ. / М. Райли. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 191 с.
5. Роглев Х.Й. Основы готельного менеджменту : навч. посіб. / Х.Й. Роглев. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
6. Саак А.Э. Менеджмент в индустрии гостеприимства (гостиницы и рестораны) : учеб. пособ. / А.Э. Саак, М.В. Якименко. – СПб. : Питер, 2008. – 432 с.
7. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму : монографія / В.К. Федорченко. – К. : Слово, 2004. – 138 с.
8. Уніфіковані технології готельних послуг : навч. посіб. / [В.К. Федорченко, Л.Г. Лук'янова, Т.Т. Дорошенко, І.М. Мініч]. – К. : Вища школа, 2001. – 237 с.
9. Чудновский А.Д. Менеджмент в туризме и гостиничном хозяйстве : учеб. пособ. / А.Д. Чудновский, М.А. Жукова. – М. : КНОРУС, 2005. – 320 с.

ГОРОХОВСЬКА Т.В.

РОЛЬ І МІСЦЕ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЮРИДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Актуальність зазначеної проблеми зумовлена тим, що в умовах зростання інформаційного навантаження якість підготовки фахівців значною мірою залежить від інтенсифікації й оптимізації навчального процесу на основі ефективного використання класичних та активного впровадження нових методик, які базуються на найширшому використанні різноманітних технічних засобів навчання (далі – ТЗН). Науково-технічний прогрес і сучасна педагогічна наука, забезпечуючи викладача найновішими методиками використання технічних засобів при поданні навчального матеріалу, вимагають від нього постійної самоосвіти та зусиль щодо вдосконалення педагогічної майстерності як однієї з найвагоміших умов забезпечення належного рівня підготовки фахівців юридичного профілю.

Мета статті – визначити роль і місце технічних засобів навчання при підготовці фахівців юридичного профілю; розглянути та проаналізувати актуальні питання, пов'язані з доцільністю використання технічних засобів навчання на практичних заняттях з української мови за професійним спрямуванням.

У Національній доктрині розвитку освіти пріоритетним визначено впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Це досягається шляхом: забезпечення поступової інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу [1].

Використання комп'ютерних технологій навчання, зокрема, у вищих навчальних закладах, є проблемою, що залишається актуальною протягом останніх десятиліть. Вона потребує перегляду змісту навчання, формування інтелектуальних умінь, вироблення практичних навичок у галузі застосування новітніх інформаційних технологій. Успішне використання сучасних технічних засобів навчання здатне підняти навчальний процес на якісно новий рівень.

У розробці психолого-педагогічних засад використання технічних засобів у процесі навчання важливе місце належить працям Ю.І. Машбиця, О.В. Скрипченка та ін. Для вирішення проблеми використання та розвитку перспективних технологій навчання важливий внесок зробили вчені В.С. Журавський, М.З. Згуровський, Г.О. Козлакова. Використання комп'ютерних технологій, Інтернету в процесі викладання вивчали П.І. Сердюков, В.М. Кухаренко, Н.І. Муліна, Є.С. Полат, О.В. Хутірський.

Звичайно, слово вчителя – найістотніший засіб навчання. За допомогою слова викладач організовує засвоєння знань студентами, формування в них практичних умінь і навичок. Викладаючи новий матеріал, він спонукає студентів до роздумів над ним. Проте й інші засоби навчання, виконуючи різноманітні функції, є достатньо ефективними. До основних засобів навчання студентів належать підручники, посібники, довідники з культури мови та практичного курсу української мови, словники, таблиці та схеми, що допомагають краще засвоїти норми літературної мови, формувати чистоту, точність і логічність усних висловлювань, а також дидактичні матеріали (картки, завдання), аудіозаписи, лінгфонний практикум, навчальні моделі тощо [5].

Підручник як важливий засіб навчання використовується для відновлення в пам'яті, повторення та закріплення знань, здобутих на практичному занятті, виконання завдань самостійної роботи. Інші засоби навчання виконують різноманітні функції на практичних заняттях з української мови професійного спрямування: існують як джерело знань (магнітофон, навчальні пристрої тощо); конкретизують, уточнюють, поглиблюють відомості, які повідомляє викладач (таблиці, схеми та інший наочний матеріал).

Важливими засобами навчання вважають технічні засоби навчання: аудіо-, відеотехніку, комп'ютерне обладнання. Технічні засоби навчання використовуються як джерело інформації, дають матеріал для самостійних спостережень і висновків, допомагають подолати абстрактність у засвоєнні матеріалу, сприяють розвиткові пізнавальних інтересів [7]. Це підтверджують дослідження Г.П. Курдельчук, у яких визначено роль ТЗН у навчальному процесі.

Активне застосування технічних засобів навчання – це не привілей окремих викладачів. Сучасні ТЗН стають невід'ємною частиною навчального проце-

су. Там, де їх використовують грамотно і систематично, вони сприяють підвищенню ефективності та якості навчання.

Технічні засоби навчання – це сукупність дидактичних матеріалів і технічних пристроїв, які використовуються для передачі інформації, контролю й навчання. Основними функціями ТЗН є забезпечення інформаційної насиченості навчально-виховного процесу, усвідомленого засвоєння науково-теоретичних знань. ТЗН мають змогу долати часові та просторові межі, проникати в глибинну сутність явищ і процесів; показувати явища в розвитку, динаміці; реалістично відображати дійсність; емоційно забарвлювати інформацію. Вони призначені для забезпечення прямої передачі навчальної інформації, контрольні ТЗН використовують для забезпечення контролю знань, навчальні – для навчання.

За допомогою ТЗН можна:

- підвищувати ефективність навчального процесу;
- у більш повному обсязі отримувати інформацію про об'єкти, явища, процеси;
- прискорювати передачу наукової інформації;
- надавати допомогу викладачам в інтенсифікації процесу навчання за рахунок скорочення часу на виклад складних явищ;
- забезпечувати глибоке засвоєння предмета, розвивати пізнавальну активність студента [6].

Технічні засоби навчання збагачують студентів новими знаннями, активізують їхню увагу та пізнавальну діяльність, розвивають мислення, виховують спостережливість [2].

Застосування ТЗН може бути багаторазовим, а це свідчить про те, що методи та прийоми їх використання постійно вдосконалюватимуться. Крім того, використання технічних засобів значно скорочує час на підготовку викладача до занять, певним чином організовує навчальний процес. Проте застосування ТЗН буде ефективним за умови, що викладач вільно володіє технікою, добре підготовлений організаційно, уміє заздалегідь чітко визначити їх місце в системі занять і в навчальному процесі в цілому.

Комплексне використання аудіовізуальних засобів навчання на практичних заняттях з української мови професійного спрямування повинно враховувати пізнавальні закономірності навчальної діяльності студентів, їх підготовленість до сприймання та засвоєння навчального змісту за допомогою цих засобів; забезпечувати органічне поєднання їх з розповіддю викладача, іншими засобами навчання. Важливим при цьому є ретельно продумане поєднання слова викладача з ТЗН, можливості використання різних методичних прийомів: пояснення, установки на сприймання перед демонструванням (простеженням) окремих елементів комплексу чи комплексу загалом, бесіда за їх змістом; пояснення (бесіда) за змістом аудіовізуальних засобів; демонстрування (прослуховування) окремих частин, фрагментів або кадрів, що чергується з розповіддю (поясненням); демонстрування (прослуховування), що супроводжується поясненням (синхронним коментуванням) [2].

У ході підготовки до проведення практичного заняття з української мови за професійним спрямуванням з використанням ТЗН, на нашу думку, треба: детально проаналізувати зміст та мету заняття, зміст і логіку вивчення навчально-

го матеріалу; визначити обсяг та особливості знань, які повинні засвоїти студенти (уявлення, факти, закони, гіпотези); відібрати й проаналізувати аудіовізуальні та інші дидактичні засоби, встановити їх відповідність змістові й меті заняття; визначити методи та прийоми забезпечення активної пізнавальної діяльності студентів, міцного засвоєння ними знань, набуття умінь і навичок.

Результативність роботи залежить і від уміння викладача повною мірою використовувати інформацію, що закладена в екранно-звукових засобах. Важливо також, як він будує перехід від свого слова до перегляду, як активізує роботу студентів, використовуючи їх досвід.

Як відомо, успішне сприйняття тих чи інших відомостей багато в чому залежить від їх наочності. Звичайно, ніяка техніка не може замінити живе слово викладача, від уміння й таланту якого, перш за все, залежить результат навчального процесу. Проте сучасні технічні засоби значно розширюють можливості викладача щодо викладу, а аудиторії щодо сприйняття навчального матеріалу. У підборі технічних засобів варто, на нашу думку, керуватися такими положеннями:

- технічні засоби навчання повинні забезпечувати найбільш складні теми;
- демонструвати процеси, які важко чи неможливо спостерігати насправді [6].

Чільне місце серед сучасних технічних засобів навчання належить комп'ютеру. Перелік професій, пов'язаних з використанням комп'ютерів стає дедалі ширшим. Тому вміти працювати з ними повинен кожний. У Національній доктрині розвитку освіти вказано на необхідність істотного зміцнення навчально-матеріальної бази освітніх закладів, здійснення їх комп'ютеризації, впровадження нових інформаційних технологій [3]. У сфері освіти комп'ютери використовують як об'єкт вивчення та як засіб навчання.

За допомогою комп'ютера як засобу навчання можна реалізувати як програмоване, так і проблемне навчання. Використання комп'ютера у процесі навчання сприяє також підвищенню інтересу та загальної мотивації навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу; активізації навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подання інформації, змаганню студентів з машиною та самих із собою, прагненню отримати вищу оцінку. Порівняно з традиційною, електронна освіта надає істотні переваги та деякі унікальні можливості, як-то: переміщення занять у просторі та часі, гнучкий розклад, ширший доступ до матеріалів і більше їх різноманіття, удосконалене спілкування та значно швидший зворотний зв'язок.

Використання комп'ютерів у навчальному процесі відбувається за багатьма напрямками: комп'ютер використовують як джерело інформації. Через комп'ютер можна отримувати величезну кількість інформації, яку викладач може використовувати в навчальному процесі. Однак комп'ютерна інформація не повинна замінювати підручник, книги, інші джерела знань. До того ж, комп'ютер використовують як засіб оцінювання, обліку й реєстрації знань. Для цього розробляють програми з контрольними та екзаменаційними питаннями, тестовими завданнями, відповідями на них і нормативами оцінювання кожної відповіді. Комп'ютер не лише оцінює відповіді, а й видає рекомендації щодо виправлення помилок. Робота на комп'ютері стимулює успішне виконання навчального завдання, як дослідницький пошук, тип мислення; забезпечує тренінг у пев-

ному виді діяльності, крім того, комп'ютер використовується як засіб індивідуалізації навчання. За допомогою завдань та індивідуальної роботи студента з комп'ютером досягають значних успіхів у засвоєнні матеріалу, адже комп'ютер фіксує всі етапи роботи студента, оцінює її. Викладач має змогу будь-коли проаналізувати його дії [4].

З іншого боку, важливо зберегти у процесі навчання суспільний елемент, який вважається фундаментальним, – це, напевно, є найбільшою небезпекою індивідуальної електронної освіти. Оскільки ми є суспільними істотами, людська участь завжди повинна залишатися фундаментальним фактором навчальної практики. Тому ключовим словом, на нашу думку, тут має стати “поєднання”, яке допоможе знайти необхідний баланс між потребами студентів спілкуватися з іншими студентами та викладачами не лише за допомогою нових технологій, а й у реальному світі.

Нове покоління комп'ютерів зумовило появу та розвиток електронних систем навчання: бази даних, бази знань (мультимедіа, гіпермедіа, інтермедіа та мережевих технологій). Бази даних містять різноманітну статистичну, текстову, графічну та ілюстративну інформацію в необмежених обсягах з обов'язковою її форматизацією. Їх використовують для оперативного пошуку необхідної інформації, відсутньої в підручниках, посібниках. Бази знань містять певний обсяг інформації з конкретної теми, структурованої так, що в кожному її елементі є посилання на інші логічно пов'язані з ним елементи. Це дає змогу студентові отримувати інформацію в потрібній йому послідовності [4].

Мультимедіа-технології (багатоваріантне середовище) пов'язані зі створенням мультимедіа-продуктів: електронних книг, мультимедіа-енциклопедій, комп'ютерних фільмів, баз даних тощо. Вони поєднують анімацію, текстову, графічну, аудіо- та відеоінформацію, обсяг якої становить сотні мегабайтів. Комп'ютер дає змогу студентам, не виходячи з аудиторії, знайомитися з текстами лекцій видатних учених, педагогів [4].

Навчальна робота з використанням комп'ютера сприяє підвищенню грамотності, розвитку мови, мотивації навчання. Проте впровадження комп'ютерів як важливого засобу навчання пов'язане з багатьма проблемами. Однією з проблем є готовність викладача до роботи в таких умовах. Інформатизація навчання потребує від учителів та студентів комп'ютерної грамотності, що передбачає: знання основних понять інформатики та комп'ютерної техніки; знання сучасних операційних систем і їх основних команд; знання сучасних операційних середовищ загального призначення та їх функцій (Norton Commander, Windows); вміння працювати хоча б в одному текстовому редакторі [4].

Робота студентів з комп'ютерною технікою забезпечує підвищення інтересу та загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи та причетності до пріоритетного напряму науково-технічного прогресу; індивідуалізацію навчання: кожен працює в режимі, який його задовольняє; об'єктивність контролю; активізацію навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подання інформації; виховання інформаційної культури; оволодіння навичками оперативного прийняття рішень у складній ситуації; доступ студентів до банків інформації, можливість оперативно отримувати необхідну інформацію [3].

Узагальнивши сучасні уявлення про можливості комп'ютеризації в царині освіти, можна виявити такі чотири напрями використання комп'ютерів:

1) комп'ютер як об'єкт вивчення; 2) комп'ютер як засіб навчання; 3) комп'ютер як складова системи управління народною освітою; 4) комп'ютер як елемент методики наукових досліджень.

Висновки. Отже, використання ТЗН поліпшує дидактичні умови процесу навчання, розширює дидактичний інструментарій, за допомогою якого викладач керує процесом навчання, підсилює його інформативність. Одна з головних передумов ефективного використання ТЗН – відповідні умови організації навчального процесу, навички та вміння викладача.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Педагогічна газета. – 2001. – № 7 (85).
2. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та технологій навчання / В.Ю. Биков // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002 : збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Х. : ОВС, 2002. – Ч. 2. – С. 182–199.
3. Гурій А.М. Вплив інформаційних технологій на формування навчального середовища. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України / А.М. Гурій, Ю.О. Жук // Матеріали доповідей Четвертої української наук.-метод. конф., 12–14 вересня 1995 р. : зб. ст. / [за ред. Мархеля]. – О., 1997. – С. 5–6.
4. Гуревич Р. Можливості новітніх інформаційних технологій у підготовці педагогічних кадрів / Р. Гуревич, А. Коломієць // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – № 2. – С. 52–53.
5. Коджаспірова Г.-М. Технічні засоби навчання і методика їх використання / Г.-М. Коджаспірова, К.В. Петров. – М. : Академія, 2001. – 256 с.
6. Курдельчук Г.П. Роль сучасних ТЗН в учбовому процесі Луцького педагогічного коледжу [Електронний ресурс] / Г.П. Курдельчукю – Режим доступу: <http://www.intkonf.org/kurdelchuk-gp-rol-suchasnihtzn-v-uchbovomu>.
7. Науменко О.М. Окремі методичні засади підготовки майбутніх вчителів до використання засобів ІКТ в навчальній діяльності [Електронний ресурс] / О.М. Науменко // Інформаційні технології і засоби навчання : електронне наукове фахове видання. – 2007. – Вип. 4. – Режим доступу: www.ime.edu.ua.net/em4/emg.html.

ДЕРКАЧ І.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ З КОМП'ЮТЕРНОЮ ПІДТРИМКОЮ

Поняття зворотного зв'язку є одним із центральних в освіті. Внутрішня дія того, хто навчається, як зазначає І.О. Зимня, контролюється за численними “петлями” зворотного зв'язку й передбачає основні три ланки: модель бажаного результату дії; процес порівняння цієї моделі та реальної дії; прийняття рішення щодо продовження або корекцію дії [60, с. 214]. В.П. Беспалько вважає, що в технічному засобі навчання має бути реалізована “крокова навчальна процедура в її повному обсязі: інформація, операція, зворотний зв'язок і контроль” [11, с. 256].

Мета статті – розкрити функції зворотного зв'язку в процесі навчання майбутніх інженерів-програмістів англійського діалогічного мовлення з комп'ютерною підтримкою.

Комп'ютерні навчальні програми з іноземної мови можуть розміщуватися як на локальному чи сітьовому комп'ютері, так і на веб-сторінці в Інтернеті. В інформаційно-навчальному середовищі, як вважає Т.І. Коваль, можна організувати такі види зовнішнього зворотного зв'язку: програмно-суб'єктний та суб'єкт-суб'єктний. Програмно-суб'єктний зворотний зв'язок передбачає зв'язок між суб'єктом учіння та комп'ютерним засобом навчання для передачі навчаль-